

VADOVĖLIO RANKRAŠČIO TURINIO RECENZIJĄ

V. Jonynienė, „MŪSŲ PASAULIS“ – naujas III klasės pasaulio pažinimo vadovėlis, leidykla „Šviesa“, I dalis (80 psl.), II dalis (71 psl.).

Bendras vadovėlio rankraščio turinio apibūdinimas ir įvertinimas pagal Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašo 5 punktą

Pasaulio pažinimo vadovėlis, skirtas III klasei, yra naujos Pasaulio pažinimo vadovėlių serijos I-IV klasėms dalis. Vadovaujamosi atnaujinta 2008 -ųjų metų Pradinio ugdymo programa ir joje nužymėtomis gairėmis ugdyti asmens bendrąsias kompetencijas ir dalyko esmines kompetencijas.

Mokymo(si) priemonė trečiai klasei - integruotas socialinio bei gamtamokslinio ugdymo kursas - turi reikiamą metodinę mokymosi sąrangą. Knygoje yra visa medžiaga, reikalinga Bendrosiose programose apibrėžtam ugdymo turiniui perteikti. Nors naujojo vadovėlio struktūra atitinka Bendrosios programos struktūrą, mokytojas gali laisvai komponuoti pasaulio pažinimo temas, derindamas (integruodamas) jas su kitų dalykų temomis (įvestos nuorodos į galimas integruoti temas, projektinę veiklą). Skyrių medžiaga suskirstyta į integralias socialinio, kultūrinio ir gamtamokslinio ugdymo temas. Lyginant su ankstesniu vadovėliu, visa vadovėlio medžiaga yra nauja - naujos temos, tekstai, pavyzdžiai.

Knygoje sukurta užduočių sistema žinioms ir gebėjimams įgyti. Užduočių sistemos privalumu laikytina užduočių įvairovė ir užduočių sistemos kryptingumas: vadovėlis skirtas aktyviam darbui, nes visos užduotys, klausimai, nuorodos kreipia vaikus pačius domėtis, ieškoti, stebėti, tyrinėti. Atnaujintos visos vadovėlio užduotys, pasiūlymai projektiniams darbams.

Vadovėlyje taip pat sukurta priemonių vaikų pažangai ir pasiekimams įsivertinti sistema, kurią sudaro: išanginės užduotys; kiekvieno skyrius apibendrinančios ir įsivertinimui skirtos užduotys (testai), taip pat žodynėlis.

Mokymo(si) priemonė atitinka pagrindines demokratinės visuomenės ir Lietuvos valstybės vertybes, yra nešališka lyties, amžiaus grupių, neįgalumo, gebėjimų, socialinės padėties, rasės, etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų atžvilgiu.

Taigi, naujas III klasės pasaulio pažinimo vadovėlis atitinka pagrindinius vadovėlio turiniui keliamus reikalavimus ((Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašas, 5 punktas (<http://www.pedagogika.lt/index.php?-1787756346>, (Žin., 2009, Nr. 61-245).

Vadovėlio rankraščio turinio vertinimas

Vadovėlio „Mūsų pasaulis“ turinys, metodinis aparatas sudaryti, laikantis Pradinio ugdymo programoje nužymėtų reikalavimų: siekiama, kad pradinėje mokykloje vaikas įgytų bendrą supratimą apie artimiausią gamtinę, socialinę bei kultūrinę aplinką, suprastų, kaip ši aplinka veikia žmogų ir jo gyvenimo būdą, ugdytųsi reikiamus gyvenimui gamtinėje, socialinėje bei kultūrinėje aplinkoje gebėjimus, pozityvią pasaulėvoką bei atitinkamas vertybines nuostatas. Taigi, vadovėlis kryptingai orientuoja į Bendrosiose programose numatytus pasiekimus (žinias ir supratimą, gebėjimus, vertybines nuostatas).

Vadovėlyje pateikiama medžiaga atitinka Bendrosiose programose apibrėžtas dalyko turinio apimtis. Yra aprėptos visos integruotą socialinio bei gamtamokslinio ugdymo kursą sudarančios turinio sritys: žmonių gyvenimas kartu; žmonių gyvenimo kaita; žmonių gyvenamoji aplinka; žmogus ir gyvoji gamta; žmogus ir negyvoji gamta; žmogaus sveikata ir saugumas (skyriai: „Mes esame kartu“, „Mūsų gyvenimas nuolat keičiasi“, „Aplinka, kurioje mes gyvename“, „Mūsų sveikata ir saugumas“, „Mus supantys daiktai“, „Mūsų gamta“). Visos šios pasaulio pažinimo sritys integraliai susietos bendru tikslu – vaiko savivokos, pasaulėvokos, pasaulėvaizdžio bei asmens vertybinės orientacijos kūrimu.

Mokymo(si) priemonės siekinys - kad mokinys plėtotų savo artimiausios aplinkos pažinimą, mokytųsi joje orientuotis ir atsakingai veikti – kryptingai ir sistemingai tęsia jau ikimokykliniame amžiuje ir pirmose klasėse pradėtus plėtoti socialinius ir gamtamokslinius vaikų gebėjimus.

Vadovėlyje pateikiamos veiklos ir užduotys skatina mokinius pamokoje kritiškai mąstyti, spręsti problemas, diskutuoti, kūrybiškai dirbti, nes didžiąją vadovėlio užduočių dalį sudaro užduotys, skirtos savarankiškam, grupiniam ar bendram darbui (susirasti reikalingą medžiagą, sukonstruoti, sumaketuoti, išspręsti kryžiažodį ir t.t.), taip pat klausimai, skirti pasvarstymams, diskusijoms, pasidalijimui patirtimi bei probleminiai klausimai, atsakymų į kuriuos siūloma ieškoti poromis, visiems kartu, padedant mokytojui ar savarankiškai. Be to, vadovėlyje daug temų, skirtų tyrinėjimui, eksperimentiniam darbui klasėje ar namuose, padedant suaugusiajam. Dažnu atveju mokiniams siūlomos realios, praktinės (atlikti stebėjimą, bandymą, sukonstruoti, paklausinti draugų, artimųjų ar pan.), o ne teorinės užduotys. Klausimai, užduočių pobūdis, pratimai, žaidimai ir kt. atitinka šio amžiaus vaiko psichologinius ypatumus, todėl vadovėlis bus artimas, aktualus ir prasmingas 8-9 metų vaikui.

Vadovėlio medžiaga, temos, problemos atrinktos ir pateiktos taip, kad keltų mokinių mokymosi motyvaciją, skatintų jų smalsumą, susidomėjimą, norą pažinti, sužinoti, išsiaiškinti ir išmokti. Užduotys, klausimai, nuorodos kreipia vaikus pačius domėtis, ieškoti, stebėti, tyrinėti. Mokslo faktai vaikui pateikiami jam suprantama, aiškia, paprasta kalba.

Autorė vadovaujasi socialinio ir gamtamokslinio ugdymo pradinėje mokykloje integralumo principu, atliepiančiu šio amžiaus tarpsnio vaiko psichologinės raidos ypatybes. Vadovėlio medžiaga atitinka mokinių amžiaus tarpsnio ypatumus, jų gyvenimo patirtį ir dabartinį vaikų gyvenimo kontekstą (pvz., esama nemažai užduočių, skatinančių naudotis informacinėmis technologijomis). Šio amžiaus tarpsnio vaiko psichologinės raidos ypatybes puikiai atitinka ir įvestas vadovėlio „vedlys“ – Šypsiukas. Vadovėlio užduotys skirtos įvairių gabumų mokiniams, todėl jos nesunkiai pritaikomos ugdymo diferencijavimui ir individualizavimui.

Naujos vadovėlio iliustracijos - patrauklios, ugdančios vaikų humoro jausmą ir nestandartinį požiūrį į aplinką, o naujas knygos dizainas pritaikytas šio amžiaus tarpsnio vaiko suvokimo galimybėms – jis aiškesnis, vientisesnis, labiau struktūruotas.

Vadovėlio kalba aiški, logiška, dėstymas nuoseklus. Tekstinėje ir vaizdinėje informacijoje netikslumų ir klaidų nėra.

Mokymo(si) priemonėje sukurta pakankama ir efektyvi informacinių nuorodų sistema, padedanti mokiniams mokytis savarankiškai. Tai abiejų vadovėlio dalių turinys, sutartiniai ženklai (pasakyk, nurodyk, išvardink, paaiškink; pagalvok, pasvarstyk, palygink; stebėk, įsižiūrėk, tyrinėk ir kt.), antraštės, lentelės, fotografijos, laiko juostos, internetinių tinklalapių nuorodos ir kt. Vadovėlyje numatytos galimybės mokiniams gauti grįžtamąjį ryšį ir įsivertinti: mokiniai yra supažindinami su vadovėliu, paaiškinama, kaip su juo dirbti; pateikiamos iššaukiančios užduotys; kiekvieno skyriaus pabaigoje pateikiamos ir apibendrinančios, ir įsivertinimui skirtos užduotys (testukai), taip pat žodynėlis su reikšmingiausiais kiekvienos temos žodžiais.

Išvados:

V. Jonynienės „MŪSŲ PASAULIS“ – naujas III klasės pasaulio pažinimo vadovėlis atitinka pagrindinius vadovėlio turiniui keliamus reikalavimus (*Mokyklų aprūpinimo bendrojo lavinimo dalykų vadovėliais ir mokymo priemonėmis tvarkos aprašas, 5 punktas* (<http://www.pedagogika.lt/index.php?-1787756346>, (Žin., 2009, Nr. 61-2450):

- yra skirtas konkrečiai klasei; tai – integruotas socialinio bei gamtamokslinio ugdymo kursas;
- turi metodinę mokymosi sąrangą (medžiagą Bendrosiose programose apibrėžtam ugdymo turiniui perteikti, užduotis žinioms ir gebėjimams įgyti, priemones pažangai ir pasiekimams įsivertinti);
- atitinka pagrindines demokratinės visuomenės ir Lietuvos valstybės vertybes, yra nešališkas lyties, amžiaus grupių, neįgalumo, gebėjimų, socialinės padėties, rasės, etninės priklausomybės, religijos ar įsitikinimų atžvilgiu.

Vadovėlio „Mūsų pasaulis“ turinys, jo tematika, didaktiniai principai atliepia humanistinės psichologijos ir kultūros pedagogikos nuostatas, taip pat modernias darnaus vystymosi (subalansuotos plėtros), holistinio ugdymo, „gyvenimo įgūdžių“ plėtojimo idėjas.

Tikėtina, jog naujas, modernus, šiuolaikinius ugdymo turinio reikalavimus atitinkantis III klasės pasaulio pažinimo vadovėlis „Mūsų pasaulis“ ir mokytojams, ir mokiniams bus patrauklus ir naudingas.

Recenzento vardas ir pavardė: Vitalija Gražienė

Parašas: 

Data: 2010.10.01